

Datum: 2025-03-04

Yttrande över remiss av Boverkets rapport, Uppdrag att främja en cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn Dnr LI2024/02351

Bakgrund

Boverket fick i februari 2022 i uppdrag av regeringen att utveckla arbetet med omställningen till en cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn.

Nuvarande rapport slutredovisar uppdraget med slutsatser.

En av slutsatserna är att det finns mycket kvar att göra på vägen till en mer cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn.

I rapporten beskrivs hur återvinning och återvinning fungerar idag, ger förslag till åtgärder för att främja cirkulärt byggande och föreslår indikatorer.

Uppdraget innebar att

1. Kartlägga och analysera följande:

- hur återanvändning, återvinning samt förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av befintligt byggmaterial, byggnadsdelar och byggnadsverk fungerar idag.
- vad som kan främja att byggnadsverk, byggnadsdelar och byggmaterial redan från början att utformas och designas för att vara hållbara samt enkla att reparera, uppgradera, nedmontera och återanvända. I detta ingår att analysera hur rivning av befintliga byggnadsverk kan undvikas och hur de kan återbrukas i sin helhet samt att analysera vad detta innebär för valet av olika byggmaterial, exempelvis plast.
- tillgång till och efterfrågan på de byggmaterial som bedöms vara kritiska för materialförsörjningen i byggsektorn.

2. Föreslå åtgärder för att främja cirkulärt byggande och cirkulär förvaltning, vilket innefattar giftfria materialkretslopp, och vid behov lämna nödvändiga författningsförslag.

3. Undersöka hur digitaliseringen kan underlätta omställningen till en cirkulär ekonomi i byggsektorn och lämna förslag på åtgärder som bidrar till utvecklingen på området.

4. Ta fram indikatorer för att följa utvecklingen av en cirkulär ekonomi i byggsektorn.

5. Sprida information samt vägleda myndigheter och berörda aktörer om omställningen till en cirkulär ekonomi i byggsektorn.

Boverkets förslag:

Sammantaget resulterar detta uppdrag i att Boverket presenterar fyra förslag för att främja utvecklingen mot en mer cirkulär bygg- och fastighetssektor.

Dessa förslag fokuserar på utveckling av informativa och administrativa styrmedel vilka Boverket har rådighet över inom sitt sektorsansvar.

Förslag 1 – Utveckling av information och vägledning

- Regeringen ger Boverket i uppdrag att i samverkan med berörda myndigheter fortsätta att utveckla och kommunicera information och vägledning för omställning till cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn.
- Regeringen ger Boverket i uppdrag att driva och samordna arbetet med att ta fram mål och en nationell strategi för omställningen i sektorn.
- Regeringen ger Boverket i uppdrag att ta fram verktyg och metoder för att belysa olika nyttor och mervärden med olika cirkulära åtgärder inom bygg- och fastighetssektorn.

Uppdrag att främja en cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn 18 Boverket.

Förslag 2 – Utveckling av klimatdeklarationer

- Regeringen ger Boverket i uppdrag att ta fram nationella referensvärden eller jämförelsevärden för byggnaders klimatpåverkan vid ombyggnad. Fokus ligger på ombyggnadsprojekt som avser vanligt förekommande energirenoveringsåtgärder eller ett paket av sådana åtgärder.

Förslag 3 – Digitaliseringsförslag

Regeringen ger Boverket och andra berörda myndigheter i uppdrag att genomföra digitaliseringsförslagen i kapitel 6, enligt följande:

- Först genomförs åtminstone förslag A1, A2 och A3 och möjligtvis även förslag A4 samt A5 i den första förberedande fasen (A) som etablerar öppna format, standarder och arbetsformer. o A1 – Klassifikationssystem för offentlig rätt. A2 – Stödja öppna standarder och filformat. A3 – Gemensam grafdatabas-datamiljö. A4 – Öppen källkod för cirkulär ekonomi. A5 – Experimentverkstad för cirkulär BIM.
- Efter utvärdering av den första fasen, genomförs samtliga förslag i den andra grundläggande fasen (B) som etablerar IT-system och information. o B1 – Digitalt kontrollsystem. B2 – Gemensam datamiljö för resurshushållning. B3 – Samordning av IT-system och byggnadsinformation.
- Efter en utvärdering av de första två faserna, genomförs även förslagen i den tredje kompletterande fasen (C) och den sista förbättrande fasen (D). Dessa faser etablerar och utvecklar tjänster för cirkulär ekonomi. o C1 – Digitalisering som stöd för miljöbalkstillsyn. C2 – Förutse farliga ämnen i byggnader. C3 – Statistik om återbruk, avfall, material. C4 – Matchningstjänster för återbruk och avfall. D1 – Logistik för återbruk och avfall. D2 – Automatiserad import och export. D3 – Webbportal för indikatorer.

Förslag 4 – Resurshushållningsplan

Boverket föreslår att bestämmelsen om kontrollplan i 10 kap. 6 § PBL delas upp i två separata bestämmelser.

- Bestämmelse om kontrollplan. De uppgifter som anknyter till tekniska egenskapskrav samlas i en bestämmelse där syftet är att förebygga fel, brister och skador.
- Resurshushållningsplan. De uppgifter som syftar till att ge förutsättningar för återbruk, återvinning och avfallshantering flyttas till en egen bestämmelse om resurshushållningsplan.

Föreningen ställningstagande

Det är viktigt att ställa om till en cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn. Vi känner till att många aktörer inom branschen har påbörjat med omställning till en cirkulär ekonomi, främst större företag men vi har många små- och medelstora företag som också behöver påbörja det arbetet. Sektorn är betydande och viktig inför

klimatomställningen för att uppnå klimatmål och Agenda 2030 i Sverige. Det är viktigt att ta fram bra vägledning och kunskapsmaterial för att kunna få med oss flera aktörer inom sektorn.

Bygg- och fastighetssektorns miljöpåverkan står för en betydande del av samhällets miljöpåverkan. Enligt Boverkets miljöindikatorer (SCB) för år 2022 står sektorn för 4 till 39 procent av miljöpåverkan i Sverige inom de områden som följs upp med Boverkets miljöindikatorer.

Det finns idag flera åtgärder och lagstiftningar i Sverige som Boverket bör ta hänsyn till när man börjar arbetet med analyser och kartläggning.

Några exempel på dagens exempel och lagstiftning:

- Nya regler för avfallförebyggande, och återvinning - från avfall till resurs. (se Naturvårdsverket)
- Plan- och bygglagen, PBL, hantering av rivningsmaterial.
- Avfallsförordningen som ställer krav att den som producerar bygg- och rivningsavfall ska sortera ut vissa avfallsslag och förvara dem skilda från varandra och annat avfall.

Boverket överväger förändringar för att underlätta återbruk av byggprodukter.

Boverket överväger också förändringar i PBL för att främja cirkularitet.

I rapporten ser Boverket möjlighet att underlätta återbruk och återvinning av byggmaterial genom att förtydliga regeln om kontrollplanens innehåll (10 kap 6§ PBL).

I övrigt anser Boverket att via vägledning och information bedöms tillräckligt att cirkularitet kan underlättas inom PBL.

Förslag till yttrande

Föreningen Sveriges bygglovgranskare och byggnadsnämndsekreterare (FSBS) yttrar sig på följande förslag som Boverket framställt i rapporten:

- Förslag 1 ingen erinran
- Förslag 2 ingen erinran
- Förslag 3 ingen erinran
- Förslag 4, ingen erinran

FSBS genom ordförande Leif Johnsson